

ÖNSÖZ

I.

“*Sosyal Haklar Uluslararası Sempozyumu, V, Bildiriler*” Kitabı ve ürünü olduğu V. Sempozyum; düzenleyen Uludağ Üniversitesi İİBF ÇEEİ Bölümü öğretim üyeleri ve araştırma görevlilerinin, yazarların ve hakem olarak iki aşamada değerlendirme yapan Bilim Kurulu üyelerinin onbir ayı aşan özveri, uyumlu ve kesintisiz ortak çabaları ve destekleyen kuruluşların yardımı ile gerçekleşti.

Anımsanırsa, IV. Sempozyum Kitabına yazdığım Önsöz’de; Sosyal Haklar Sempozyumlarının birinci beş yılını Uludağ Üniversitesi İİBF ÇEEİ Bölümüyle 2013’te “uluslararası” düzeyde gerçekleştirerek tamamlayacağımız, kurumsallaşma yolunda güvenli adımlarla ilerlemeyi sürdüreceğimiz konusunda kaygı duymadığımı belirtmiştim. Çünkü Bölüm Başkanı *Yusuf Alper*, yaklaşık iki yıl önce, sanıyorum 2011 Eylülünde kendisiyle yaptığım ilk telefon görüşmesinde, 2013 Sempozyumunu düzenleme konusundaki önerimi olumlu karşıladığını ve Bölüm arkadaşlarıyla da görüşüp geri döneceğini bildirmişti. 25-26 Ekim 2011 Kocaeli Sempozyumu sırasında da, *Aysen Tokol* ve *Pir Ali Kaya* Hocalar, karara dönüşen V. Sempozyumu düzenleme niyetini Bölüm adına bir kez daha iletmiş, tarihini bana bıraktıkları uygun bir zamanda bir konferans vermek üzere davet edeceklerini de eklemişti.

Değerlendirmemlik edemeyeceğim bu fırsatı; Yusuf ve Pir Ali Hocaların katıldığı ve Uludağ Sempozyumunu da konuşma fırsatı bulduğumuz 18-19 Ekim 2012 Muğla Sempozyumundan sonra ve aşağıda özetlediğim V. Sempozyum sürecinin, Sempozyum Duyurusu’nun web sitesinde yayınlanmasıyla 4 Aralık 2012 günü “resmen” başlamasının ardından biraz gecikmeli olarak 22 Mart 2012 günü gerçekleştirebildim.

Bölüm öğrencileri ve Hocalarının katıldığı bir söyleşi toplantısında; “*Aykırı Görüşlerle Dolu Bir Akademik Yaşamdan Kesitler*” konulu –şimdiye kadar yaptıklarımın farklı, “aykırı”- bir konuşma yaptım. Ertesi gün de, Yusuf Alper’in başkanlığında, ÇEEİ Bölümünün tüm öğretim üyeleri ve araştırma görevlileriyle “uluslararası” çapta düzenlenecek V. Sempozyumu enine boyuna görüştük. Yusuf ve Pir Ali Hocaların katıldığı ve Uludağ Sempozyumunu da konuşma fırsatı bulduğumuz 18-19 Ekim 2012 Muğla Sempozyumundan beş ay kadar sonra gerçekleşen bu gecikmiş buluşmamızda, önceki Sempozyumların düzenlenme sürecinden edinilen deneyimleri ve karşılaşılan kimi güçlükleri aktararak, sürecin artık yerleşiklik kazanan ilkeleriyle sürdürdüğünü anlattım. Konuşmaların özellikle sağlanacak mali destek konusu ve sorunu üzerinde yoğunlaştığı toplantıda, Sendikal Güç Birliği Platformu’nun (SGBP) desteğini ve katılımını kurumsallaştırma konusundaki görüşlerimi aktardım. Sempozyumun ana teması ile Türkiye’den ve yurt dışın-

dan davet edilecek akademisyen ve sendikacı konuşmacılar vb konular üzerinde çeşitli seçenekleri kapsayan görüş alışverişinde bulunduk.

II.

V. Sempozyum, bilinen geleneksel sürecin dışında, geniş biçimde özetlemeyi gerekli gördüğüm öncekilerden farklı kimi yeni aşamalardan geçerek tamamlandı.

Her aşamasına ilişkin duyuru ve açıklamalar, Türkiye koşullarında “olağan” karşılanan kimi gecikmelerle ama herhangi bir sorun yaşamaksızın, 2011’de kurulan “bağımsız web sayfası”nda (<http://www.sosyalhaklar.net>) yapıldı. Önceki dört Sempozyuma ilişkin bilgiler ve özellikle bildiri metinleri ile Kitapların tamamı, aynı zamanda Sempozyumlara ilişkin eleştiri, görüş ve önerilerin paylaşılacağı “ortak adres” işlevi görmesini beklediğimiz web sitemize yerleştirildi. *Recep Kapar*, web sayfasının yönetimi konusunda bu yıl da yardımcı olmayı sürdürdü.

Muğla Sempozyumunun hemen ardından, Uludağ Üniversitesi İİBF ÇEEİ Bölümünün 12 Kasım 2012 günü yaptığı toplantıda oluşturulan V. Sempozyum Düzenleme Kurulu üyelerine sunup görüş ve önerilerini almak amacıyla, Sosyal Haklar Sempozyumları için genel bir çerçeve oluşturduğunu düşündüğüm “Sempozyum Duyurusu”nu bir kez daha güncellemeye giriştim.

Özellikle, “Sempozyum Konu Başlıkları”, olabildiğince ayrıntılı olarak belirlenen “Ana Tema”, “Bilim Kurulu” üyeleri ve “Yazım Kuralları”nı kapsamak üzere, Duyuruyu tüm alt başlıklarıyla gözden geçirdim.¹ Bu amaçla, yeni bir öneri olmak üzere, “*Uludağ Üniversitesi İİBF ÇEEİ Bölümü öğretim üyelerinden Düzenleme Kurulu üyesi olanların, özet ve tam metinlerin değerlendirilmesinde ‘hakem’ olarak ilkece görev almaması*”nı da eklediğim bildiri özet ve tam metinlerini “Değerlendirme İlkeleri”ni de güncelledim.

---

¹ Bilim Kurulu’na 2012’de katılan ve gelir gelmez kendisinden ek katkılar istemekten çekinmediğimiz *Aziz Çelik*’in adını web sayfasına hemen eklemekle birlikte, Sempozyum Kitabına koyma konusunda kendisine “azizlik” ettiğimi, kitabın basılmasından sonra ve anımsatması üzerine fark ettim!

Bu “azizlik”, 2012’de Bilim Kurulu’na yeniden katılan *Gülriiz Uygur* için de geçerli idi ne yazık ki!

Her iki meslektaşımızdan özrümüzü, gecikmeli de olsa burada yineliyorum.

Bu arada, özen ve titizlik konusunda “ismiyle müsemma” olduğuna –özellikle kitabın basıma hazırlanması aşamasında– yakından tanık olduğum *Arif Geniş*’in, IV. Sempozyum Kitabındaki bir başka hatayı anımsattığını, İçindekiler listesinde yazarlardan *Mehmet Beşeli*’nin adını “italik”le yazmayı atladığı için hayıflanıp üzülüğünü de eklemeyeyceğim!

Ayrıca, V. Sempozyum Kitabında yer alan tüm bildiri ve yazıları –yabancı iki konuşumumuzun sunumlarını istisna tutarak– “yazım kuralları” yönünden inceleyip gerekli düzeltmeleri yaparak yayına hazırlama sürecinde kulaklarını çok çınlattığım *Arif*’in, bu konudaki katkısını Muğla Sempozyumundan sonra da özveriyle sürdürerek bir kez daha gözden geçirip yeni eklemelerle güncellediğini de, kendisine –istemese de– teşekkür ederek belirtmek isterim.

Düzenleme Kurulu toplantısında, Duyurunun yanı sıra, üyelerin her birinin üstleneceği görevler için ayrıntılı bir işbölümü listesi hazırlanması vb konular da ele alınıp değerlendirildi. Bölüm içinde yapılan son derece ayrıntılı bir görev bölümü listesinin oluşturulduğu bu toplantıyla yola çıkıldı.

Toplantının uluslararası olması nedeniyle, yalnızca ulusal bayram ve tatil günlerini değil, olası yabancı davetli konuşmacılarımızın üye olarak bulunduğu yada çalıştığı uluslararası organların önceden belirlenip duyurulan toplantı takvimlerini de göz önüne alarak Sempozyum tarihini karara bağladıktan sonra takvimi kesinleştirdik.

III.

İlk Düzenleme Kurulu toplantısının hemen ardından, Sempozyum Duyurusunun web sayfasına konulmasından önce, her yıl olduğu gibi, Kasım 2012'nin son ve Aralık 2012'nin ilk günlerinde, bildiri özet ve tam metnlerinin değerlendirilmesinde görev üstlenecek Bilim Kurulu üyelerine yazarak onaylarını aldık.

Alan ve konular yelpazesinin genişliğine koşut olarak oluşturmaya özen gösterdiğimiz Bilim Kurulu listesini, önceki yıllarda olduğu gibi Düzenleme Kurulu'nun çağrısına olumlu yanıt vererek bu özverili görevi "gönüllülük" temelinde sürdürmeyi *Kabul ettiğini bildiren* meslektaşlarımızdan oluşturmaya çaba gösterdiğimizizi yinelemek isterim. Bir yandan e-posta yoluyla iletişim kurulamayan üyelerle görüşerek, öte yandan yeni önerileri göz önüne alarak yaptığımız eklemelerle Bilim Kurulu listesini güncelledik. İşlevsel olmasına özellikle önem verdiğimiz listeyi, özellikle bir önceki Sempozyum sürecinde eksikliği duyulan ve kimi güçlüklerle karşılaşılacak alanlardan yeni katılımlarla desteklemeye özen gösterdik. Bu süreçte; bir yandan, disiplin ve konu yelpazemizin çok geniş olmasını göz önünde bulundurarak sosyal haklarla ilgili konu ve sorunları hukuk ve / yada uygulama boyutlarıyla ama " *insan hakları perspektifinden* " disiplinlerarası yaklaşımla inceleyip araştırma ve yayınlar yapan meslektaşlarımıza öncelik tanıma yaklaşımı içinde olduğumuz; öte yandan da, farklı ama ilgili disiplinler, uzmanlık alanları, akademik kuşaklar ve cinsiyetler arasında sayısal denge gözetmeye özen gösterdiğimizizi anımsatmak, Bilim Kurulu listemizi aynı bakış açısıyla yaptığımız eklemelerle zenginleştirme çabası gösterdiğimizizi yinelemek isterim.

Bununla birlikte, ilke, amaç ve yaklaşımla bilimsel çerçevesi belirlenen Sosyal Haklar Sempozyumlarında uygulana gelen iki aşamalı değerlendirme sürecinin işleyişinde her şeye karşın aşılması olanaksız olmayan kimi sorunlarla karşılaştığımızı eklemeliyim. Bu güçlüklerden biri, sayısı az da olsa onay veren üyelerimizden bazılarıyla değerlendirme süreci içinde iletişim kurulamamasıdır. Yalnızca bir özet yada tam metin için olsa bile olumlu / olumsuz herhangi bir yanıt verilmemesi yada değerlendirme raporu gönderilmemesi, değerlendirme sonuçlarının açıklanmasını geciktirmekte, takvimin "makul" olanın ötesinde sarkmasına yol açabilmektedir. Öte yandan, paylaşmak istediğim bir nokta da, değerlendirme raporlarının çok büyük bir çoğunluğunda, özet yada tam metinlere ilişkin açıklama, eleştiri, önerilere yer verilmemesi, genel olarak değerlendirme formunun doldurulmasıyla

yetinilmesidir. Doğal olarak bu eksiklik, Sempozyumun amaç, ilke ve yaklaşımı açısından yazarlar için yeterince yönlendirici ve uyarıcı olamama sonucu doğurduğu gibi, özet ve tam metinlerin değerlendirilmesinde göz ardı edilmemesini önemseydiğimiz “insan hakları perspektifi”nin de yetersiz kalmasına, dolayısıyla Düzenleme Kurulunca hakem değerlendirmesine sunulmamasına yol açıyor.

IV.

V. Sempozyum Duyurusunu, güncellenen başlıklarıyla 4 Aralık 2012 günü resmi web sitesinde yayınladık.

Sempozyum Duyuru yazısını, bir önceki yıla göre daha az eksikle ve çok daha geniş bir hedef kitleye ulaşarak göndermeye çaba gösterdik. ÇEEİ bölümlerinin yanı sıra fakültelerin iş hukuku ve sosyal güvenlik, kamu hukuku, siyaset ve kamu yönetimi, iktisat, felsefe, sosyoloji, psikoloji, sosyal hizmetler ve halk sağlığı bölüm başkanlıklarına; üniversitelerin sosyal bilimler enstitülerine; ilgilerini özellikle beklediğimiz sendikal konfederasyonlar ile bağlı sendikalara ve sosyal haklar konusunda çalışmalar yapan sivil toplum kuruluşlarına ilettik.

Duyurunun web’te yapılmasını izleyen günlerde, *Recep Kapar*’ın V. Sempozyum Düzenleme Kurulu Sekretermasına ilettiği 12.000 dolayında e-mail adresinden Sempozyum Duyurusu yapıldığını özellikle belirtmek isterim.

Sempozyum takviminde öngörülen tarihlere ilkece bağlı kalarak sürdürmeye özen gösterdiğimiz süreçte; bildiri özetleri ile tam metinlerinin, uzmanlık alanları gözetilerek belirlenen üç hakem tarafından açıkladığımız ilkeleri içeren hakem formuna uygun olarak değerlendirildiği biliniyor. Artık yerleşiklik kazanan bu yöntemin her iki aşama için uygulanmasına titizlik gösterdiğimizizi, değerlendirme sonuçları konusunda Sekreterya’dan istenen –ve her biri ayrı ayrı yanıtlanan– bazı açıklamalar nedeniyle belirtmek isterim. Çok sık olmasa da, bazı Bilim Kurulu üyelerimizin bildiri özet yada tam metninin uzmanlık alanına girmediği gerekçesiyle değerlendirmeden çekilme konusundaki isteklerini –zaten bu noktayı kendilerine de anımsattığımız için– anlayışla karşılayıp kimi değişiklikler yaptığımız oldu. Değerlendirme sonuçlarının açıklanmasını geciktirmemek için Bilim Kurulu üyelerine bu noktayı her iki aşamada anımsatıyoruz. Olağan değerlendirme ve zorunlu durumlarda da makul uzatma süreleri içinde değerlendirme formunu / raporunu gönder(e)meyen yada kendileriyle iletişim kurulamayan bazı Bilim Kurulu üyelerimizin yerine de, takvimde öngörülen süreyi zorunlu olarak aşma pahasına ve ilkemizin dışına çıkarak özet aşamasında değerlendirme yapmayan yeni hakemlerden destek istiyor, üstelik Sempozyum takviminde makul süreyi aşan gecikmelere düşmemek için, raporlarını kısa süre içinde rica etmek zorunda kalıyoruz. Bu arada, kural olan üç hakemli değerlendirme sistemimizde, tüm çabalarımıza karşın hakem raporlarından birinin eksik olduğu durumlarda, sonucun “kabul” yada “ret” yönünde belirlenmesinde iki raporun yeterli olduğu kimi istisnai durumlarda, Düzenleme Kurulunun üçüncü hakem belirlemeye gerek görmeksizin iki raporla karar verdiğini de eklemek isterim.

V.

Sempozyum sürecinde, bir yandan yazarlara ve kuruluşlara yönelik duyuruları gerçekleştirirken, öte yandan özetlediğim Duyuru metninin İngilizce çevirisini yaparak web sayfamıza ekledik ve hemen ardından, Bilim Kurulu için düşünülen yabancı öğretim üyeleriyle iletişime geçtik.

V. SHUS'nin "uluslararası" olması nedeniyle, destek için başvuruda bulunmayı düşündüğümüz -ve süresi içinde gerçekleştirdiğimiz- TÜBİTAK'ın aradığı koşullara uygun olarak, önerimizi kabul eden alanında yetkin yabancı öğretim üyelerini Bilim Kurulu listesine ekledik. Anımsatmak gerekirse, "uluslararası" düzeyde gerçekleştirilenlerden bu üçüncü Sempozyum, geniş bir uzmanlık alanı ve coğrafyadan gelen ve içlerinden birinin de davetli konuşmacımız olduğu 7 yabancı öğretim üyesinin Bilim Kurulu'nda yer alması yönünden öncekilerden ayrılır.

VI.

V. SHUS, Sosyal Haklar Sempozyumlarında yeterli düzeyde olmayan üniversite-sendika işbirliği alanında atılan adım yönünden önem taşıyor. Sanıyorum bunda, IV. Sempozyumda üniversite-sendika işbirliğini özellikle yerel düzeyde gerçekleştirmiş ve Genel Tartışma oturumunu Yatağan'da işçilerle birlikte coşkuyla yapmış olmamızın da olumlu katkısı oldu. Özellikle, özelleştirmeye karşı gerçekleştirilen "Yatağan direnişi" sırasında görevli şube başkanı sendikacıların, direniş ve perde arkası görüşmeler / pazarlıklar vb konularda, Sempozyum Kitabında yayınlanan konuşma metinlerinde yer almayan, "*metin dışı ama kayda geçen*", kanımca tarihsel önemde açıklamalar yaptığı Genel Tartışma oturumu etkili oldu.

Sendika-üniversite işbirliğine tanık olan ve II. Sempozyumdan beri desteğini kesintisiz sürdüren Petrol-İş Genel Başkanı *Mustafa Öztaşkın*, 19 Ekim 2012 günü Yatağan'da gerçekleştirdiğimiz son derece canlı ve coşkulu bir katılımı yapılan Genel Tartışma oturumunda, kendiliğinden Sendikal Güç Birliği Platformu adına Sosyal Haklar Sempozyumlarını destekleme sözü verdi. Kendisinin ve SGBP'nin arkasında durduğu bu söz, gelecek Sempozyumlar için "damlaya damlaya" oluşturup denkleştirmeye çalıştığımız ve "kuruş kuruş" harcamaya özen gösterdiğimiz ve kuşkusuz bundan sonra da gösterilecek kaynaklar için yüreğimize su serpti, özellikle V. SHUS'yi düzenleyecek meslektaşlarımızı çok rahatlattı!

Bu desteğin içerik ve niteliğini, ama aynı zamanda sendikal kesimin Sempozyumlar hakkındaki yaklaşım, görüş ve önerilerini almak ve beklentilerini öğrenmek üzere İstanbul'da, önce 2013'ün ilk çalışma günü 2 Ocak'ta, Petrol-İş Genel Başkanı ile görüştüm. SGBP üyelerinden Başkan yada görevlendirilecek uzmanların katılımı ile yeni yılın ilk iki haftası içinde bir toplantı yapılmasının yararlı olacağı yolundaki görüşümü ilettim. Öztaşkın, duraksama göstermeden önerimi kabul etti ve V. Sempozyum konusundaki beklenti, görüş ve önerilerini de iletti.

Ardından SGBP'nin, yoğun karlı 8 Ocak günü Hava-İş Genel Merkezinde yaptığı toplantıya davet edildim. Toplantıda; çoğunluğu Sempozyumlara katılma fırsatı bulamayan Genel Başkanlara çeşitli konularda bilgi sunma,

sorularına yanıt verme fırsatı buldum. O tarihte SGBP Dönem Sözcüsü görevini yürüten *Bilal Çetintaş*'ın aşağıda değineceğim yazısında da belirtildiği gibi, Düzenleme Kurulu üyesi olarak, “SHS’lerin kitaplarında ve web sayfasında yer alan amaç ve ilkeleri, genel çerçeveyi, işleyiş ve değerlendirme sürecini, Sempozyumların disiplinlerarası niteliğini, “tekli” yıllarda uluslararası ve “çiftli” yıllarda da “ulusal” düzeylerde gerçekleştirildiğini, Sempozyum Kitaplarının Sempozyum öncesinde Petrol-İş yayını olarak basıldığını anlattım. Bilgilendirmenin yanı sıra bilinçlendirme amaç ve işlevi dolayısıyla, Sempozyumları düzenli ve sürekli biçimde gerçekleştirmenin önemini vurguladım. “Uluslararası” düzeyde olacağı için, Sempozyuma davet edilmesini düşündükleri yabancı sendikacılar ve uzmanlar ile kendilerine önerilecek konulara ilişkin görüşlerini, Düzenleme Kurulu’nun düşündüğü “ana tema” ile Genel Tartışma oturumu konularındaki görüş ve önerilerini bildirmelerini rica ettim. Ayrıca ve özellikle, SGBP üyesi sendikalardan birer uzmanın katılımıyla oluşturulacak “*koordinatörler kurulu*” aracılığıyla Sempozyum süreci boyunca bilgi paylaşımını sürdürmenin önemine değindim. Bu ve benzer görüş ve önerilerin ele alınıp tartışılacağı bir toplantının, destek ve işbirliğini kurumsallaştırma yolunda çok yararlı olacağını belirtip, yetersiz olan sendikal katılımın güçlendirilmesi ve sürekli kılınmasının önemine vurgu yaptım.

Önceki Sempozyumlardan ilk ikisine katılan *Mustafa Türkel* ile ilki dışında tümüne katılan *Mustafa Öztaşkın* da, tanıdığı oldukları ve haklı olarak eleştirdikleri cılız sendikal katılımdan kaynaklanan bu eksikliği belirttiler. Yalnızca destek vermekle kalmayıp üst düzeyde katılma gereğini vurguladılar. Hatta SGBP üyesi sendikaları kapsayan bir Başkanlar Kurulu toplantısının eşzamanlı olarak Bursa’da gerçekleştirilmesinin önemine değindiler. Bundan böyle, düzenlenecek SHS’leri “tek tek sendikalar” değil “SGBP olarak” destekleme konusunda görüş birliğine vardılar. Toplantıda, başka sendikal destekler konusunda yaptığım açıklamalar üzerine, gereksiz olmakla birlikte, “SGBP’nin ortak desteğinin, SGBP dışındaki başka sendikaların destek ve katılımına engel olmayacağı da” açıkça belirtildi.

Genel Başkanlarca dile getirilen “başlıca beklenti ve öneriler” arasında; SGBP dönem sözcüsünün “Açış Konuşmaları”nda yer alması ve 3-4 Başkanın da Genel Tartışma oturumuna katılması; “Uluslararası düzeyde düzenlenen Sempozyumlara çağrılacak uluslararası sendikacılar ve uzmanlar konusunda da, Sempozyum Düzenleme Kurulu’nun SGBP Genel Koordinatörü ile işbirliği yapması” vardı.

Genel Başkanlar, bu toplantıya katılan ve Petrol-İş Başkan Danışmanı olarak da görev yapan Kocaeli Üniversitesi İİBF ÇEEİ Bölümü öğretim üyesi *Hakan Koçak*’ın, SGBP adına SHS’lerin Düzenleme Kurulları ile işbirliğini yürütmek üzere “genel koordinatör” olarak görevlendirilmesi konusunda anlaşmaya vardı.

Böylece, SGBP üyesi sendikaların Genel Başkanlarıyla 8 Ocak 2013 günü yapılan toplantıda, önceki Sempozyumlardan daha “aktif” bir sendikal katkı

lının gerçekleştirilmesi ve sendikal çevreler ile Sempozyumları düzenleyen bölümler arasında daha düzenli bir işbirliği kurulması ve kurumsallaştırılması konusunda ilkesel bir adım atıldı.

VII.

8 Ocak toplantısının ardından, Kristal-İş Sendikası Genel Başkanı ve SGBP Dönem Sözcüsü *Bilal Çetintaş*, SGBP üyesi sendikaların Genel Başkanlıklarına –yukarıda değindiğim– 17 Ocak 2013 tarihli ve “SGBP’nin Sosyal Haklar Sempozyumlarına Destek ve Katılımı hk.” konulu yazıyı gönderdi.

Yazıda; “SHUS Düzenleme Kurulu ile SGBP Genel Koordinatörü arasındaki işbirliğini işlevsel kılabilmek için atılması gereken ilk adımlar”ın neler olabileceği 3 madde olarak şöyle sıralandı: 1) SGBP’yi oluşturan her sendikanın Genel Koordinatör ile iletişim kuracak koordinatörünü belirlemesi; 2) Genel Koordinatör ve sendika koordinatörleri ile V. SHUS Düzenleme Kurulu’nun (Kurul üyesi Mesut Gülmez’in), Ocak sonlarında düzenlenecek bir toplantıda, V. Sempozyum için görüş alış verişinde bulunması; 3) Elektronik ortamda iletişim ağı kurulması.”

Sempozyum tarihi ile ana tema konusunda bilgilerin de verildiği yazıda ayrıca; “Sendikalarımızın yukarıda belirtilen konu hakkında bilgi sahibi olması ve çalışmalara birlikte katkı yapmak üzere sendikanızı temsilen bir ismin tarafımıza en geç 23 Ocak 2012 tarihine kadar bildirilmesi” de istendi.

Bu, “koordinatörler kurulu”nda yer alacak sendika temsilcilerinin belirlenmesi yolunda atılan bir adımdı.

VIII.

SGBP üyesi sendikaların –bazılarının gecikmeli olarak– belirlediği koordinatörlerle, öngördüğümüz gibi Ocak sonlarında değil Şubat sonlarında buluşabildim.

Önce 22 Şubat 2013’te genel merkezi Ankara’da olan sendikaların koordinatörleriyle Ankara’da ve sonra da 25 Şubat 2013 günü genel merkezi İstanbul’da olan sendikaların koordinatörleriyle Petrol-İş Genel Merkezinde, iki ayrı toplantı yaparak,² Sempozyumlar ve gelişmeler konusundaki bilgileri paylaştım ve Ankara toplantısında dile getirilen görüş ve önerileri aktardım. Toplantıda, yerli ve yabancı davetli konuşmacıların ve kendilerine önerilecek konuların belirlenmesi vb konuları görüştük.

Bu toplantılardan önce ise, *Çalışma ve Toplum* dergisinin 10. yayın yılı dolayısıyla çağrılı olduğum 26 Ocak 2013 günü İstanbul’da düzenlenen “Sendikalar Yasası ve Örgütlenme Özgürlüğü” konulu 1. değerlendirme toplantısına katılan Düzenleme Kurulundan *Pir Ali Kaya* ile özellikle Sempozyum taslak bütçesi ve davetli konuşmacıların belirlenmesi konularında görüş alışverişinde bulunduk.

---

² Ankara’daki toplantı’ya, Belediye-İş adına *Mehmet Ali Candan*, Tez Koop-İş ve Basın-İş adına da *Oğuz Topak*; İstanbul’daki toplantıya da, Petrol-İş adına *Hakan Koçak*, Tekgıda-İş adına *Tülay Özerman*, Kristal-İş adına *Zafer Aydın*, TÜMTİS adına *Emel Türker*, Deri-İş adına *Engin Çelik*, Hava-İş adına *Adnan Alin* katıldılar.

IX.

Koordinatörler toplantısının ardından Düzenleme Kurulu'nun 1 Mart 2013 günü yaptığı toplantıda; koordinatörler kurulunda dile getirilen görüş ve öneriler konusunda ayrıntılı bilgi sundum.

Aynı gün Düzenleme Kurulu olarak, aynı zamanda “*Bursa’da Sendikal Hak ve Özgürlük İhlalleri Araştırması*” konusunu da görüşmek üzere davet ettiğimiz SGBP üyesi sendikaların Bursa şube başkanları ile ortak bir toplantı gerçekleştirdik. Bu toplantıda da, Sempozyuma ilişkin bilgilerin yanı sıra, SGBP koordinatörlerinin V. SHUS konusundaki önerilerini de aktarma fırsatı buldum.

Önemle belirtmek isterim ki Düzenleme Kurulu'nun, İstanbul SGBP koordinatörleriyle yapılan toplantıda dile getirilen öneri doğrultusunda aldığı, “*Bursa’da Sendikal Hak ve Özgürlük İhlalleri*” konusunda bir araştırma yaparak Sempozyumda sunma kararı, V. SHUS'nin özgün yanlarından biri ve sendika-üniversite işbirliğinin somut bir örneğidir. Akademisyenlerle ilk kez buluşmaktan duydukları mutluluğu dile getiren SGBP Bursa Şube Başkanları da, melektaşlarım gibi bu kararı içten bir coşkuyla benimsedi ve Bursa’da daha önce bir benzeri yapılmayan bu araştırma için her tür yardıma hazır olduklarını belirtti.

ÜÜ İİBF ÇEEİ bölümünden Prof. Dr. *Aysen Tokol* ile araştırma görevlileri *Ceyhun Güler* ve *Zeynep Aca*’dan oluşan bir ortak kurulca yürütülmesi kararlaştırılan bu araştırmanın, zaman sorunu nedeniyle işçi sendikalarıyla sınırlı tutulması ve son iki yıllık dönemi kapsamı üzerinde anlaşmaya varıldı. SGBP dışında Bursa’da şubesi olan Türk-İş, Hak-İş ve DİSK üyesi tüm işçi sendikalarının araştırma kapsamına alınması ve bunun için gerek görülürse, genel merkezlerden ve / veya üyesi oldukları konfederasyonlardan izin alınması konusunda yardımcı olunması kararlaştırıldı. Bir yazıyla, Türk-İş, DİSK ve Hak-İş genel merkezlerine bilgi verilerek, Bursa araştırmasının gerçekleşmesine yardımcı olmaları ricasında bulunuldu. Ayrıca SGBP üyeleri dışında Bursa’da şubesi bulunan başka işçi ve kamu görevlileri sendikalarının Sempozyuma katılım ve desteklerinin sağlanması için de girişimlerde bulunulması ve kendileriyle ön toplantılar yapılması karara bağlandı.

Bursa araştırmasının kapsamı, yöntemi vb konularda, önce aşağıda söz ettiğim 4-5 Nisan 2013’te Ankara’da yapılan bir toplantıyı izlemek üzere gelen Zeynep Aca ile görüşerek önerilerimi belirttim. İzleyen hafta, 13-14 Nisan 2013’te İstanbulda gerçekleştirilen -konuşmacı olduğum- Emeğin Hakları Forumu toplantısı sırasında, SGBP genel koordinatörü Hakan Koçak, Ceyhun Güler ve Zeynep Aca ile bir araya gelerek, konuyu tüm yönleriyle ele alıp tartıştık, soru kağıdına ilişkin önerilerimizi ilettik.

Düzenleme Kurulu'nun bir başka kararı da, Sosyal Haklar Derneği'nin, Haziran 2013’te yayımlanması öngörülen *2012 Sosyal Hak İhlalleri Raporu*'nun sendikal haklara ilişkin bölümünün, Sempozyumda (Genel Tartışma oturumunda) sunulması idi. Ne var ki bu rapor Eylül 2013 itibarıyla da -Gezi Direnişi nedeniyle- yayımlanamadığından, programda yer verilemedi.

Düzenleme Kurulu aynı zamanda, Sempozyum ana teması için yabancı ve yerli akademisyen, sendikacı ve uzmanların adlarıyla belirlenmesi ve su-

numlarında ele almaları beklenen başlıca konu ve sorunlara ilişkin olarak da ilk kararları aldı. Yabancı davetli konuşmacı olarak; ILO Sendika Özgürlüğü Komitesi Başkanı *Prof. Dr. F. Paul von der Heijden*'nin; Sosyal Haklar Avrupa Komitesi eski başkanı ve V. SHUS Bilim Kurulu üyesi *Prof. Dr. Matti Mikko-la*'nın ve IndustriALL'ın Genel Sekreter Yardımcısı *Kemal Özkan*'ın davet edilmeleri kararlaştırıldı. Ayrıca, Sempozyum bütçesinin olanak vermesi durumunda, “*kamu görevlilerinin toplu sözleşme ve toplu eylem / grev hakları*” konusunda bir yabancı akademisyen ile ITUC yada ETUC'tan bir yabancı sendikacının da davet edilmesi karara bağlandı.³

X.

Ne var ki, bu kararları uygulamaya geçirmekte, özellikle Uluslararası Çalışma Örgütü'nün ana tamamıyla doğrudan bağlantılı organı Sendika Özgürlüğü Komitesi'nin Başkanına Sempozyum programında yer verme isteğimi –hatta çok eski özlemimi– gerçekleştirmede başarılı olamadım, olamadık! 2013'ün gitgide daralan zamana karşı yarışmayla geçen İlkbahar ve Yaz ayları, ILO'dan ve ETUC'dan davetli konuşmacı arayışlarıyla geçti!

Oysa belirttiğim gibi, V. SHUS tarihini belirlemeden önce, Komite'nin ve Yönetim Konseyi'nin toplantı takvimlerini özenle incelemiş, hiç olmazsa bu yönden bir engel çık(arıl)mamasına dikkat etmişim. Ne var ki Konsey toplantı tarihinde Sempozyumla çakışacak biçimde yapılan –zamanını bilemediğim– değişiklik, bu konudaki ilk ve ikinci önerimizin sonuçsuz kalmasında etkili oldu. Önce, SÖK Başkanı, hiç olmazsa kısa bir yanıt vererek önerimize teşekkür etti. Bu arada, öneride bulunmayı düşündüğüm önceki SÖK Başkanı *Max Rood*'un iletişim bilgilerine ulaşma arayışına girdiğimde, yaşamını yitirdiğini öğreneceğimi beklemiyordum! Dolayısıyla ikinci aşamada, Yönetim Konseyi'nin İşçi grubundan eşbaşkanı *Luc Cortebeek*'i davet etmeye karar verdik. Yakın geçmişte üst düzey misyonda Türkiye'yi ziyaret ettiğini, dolayısıyla ülkemizdeki sendikal haklar sorununu bildiğini öğrendiğim *Cortebeek*'ten önerimize hiçbir yanıt gelmedi! Ardından, sendika özgürlüğü ve kamu kesiminde sendikal haklar konularındaki yayınlarından tanıdığım *Bernard Gerginon*'a öneride bulunduk. Davete teşekkür eden *Gernigon*, Sempozyum tarihinde uygun olmadığını belirtmekle kalmayıp, bu önemli ve ilginç toplantıda bulunamadığı için üzüldüğünü de ekleyen “nazik” bir yanıt verdi. UÇÖ'den bir uzman konuşmacı arayışımızı, *Cortebeek* ve *Gernigon*'u da öneren “Normlar Departmanı” sorumlusunun aracılığıyla sürdür-

³ Sempozyum ana teması çerçevesinde yerli davetli konuşmacıların da belirlendiği toplantıda; SGBP koordinatörlerinin görüş birliğiyle yaptığı öneri doğrultusunda, yaptıkları / yayınladıkları çalışmalarıyla uzman oldukları belirlenen bir yabancı akademisyen ile bir yerli akademisyenin davetli konuşmacı olarak, “*Küresel sendikal hareketin örgütlenme ve eylemlilik sürecinin geliştirilmesinde ve sosyal hak ihlalleriyle mücadelede sosyal medya faktöründen ve iletişim teknolojilerinden yararlanma olanakları ile önümüzdeki dönemlere olası etkileri üzerinde geliştirilebilecek projeler*” konusunda bildiri sunmaları da karara bağlandı.

V. SHUS Programında yer verilemeyen bu önemli konunun gelecek Sempozyumlarda ele alınmasını diliyoruz.

dük. UÇÖ Ankara Ofisi Müdürü *Ümit Deniz Efendioğlu*'nun yardımları da bu girişimlerin olumlu sonuçlanmasına katkıda bulunamadı. Bunun üzerine, "İşçi Bürosu *ACTRAV* aracılığı ile katkıda bulunmaya çalışabileceğini" belirten Kemal Özkan'ın önerisiyle başlattığımız son girişimden de olumlu bir sonuç çıkmadı. 12 Eylül sonrası yıllarda sendika özgürlüğü seksiyonunun sorumlusu olan, birkaç kez "yerinde ziyaret" misyonu görevlisi olarak Türkiye'ye gelen ve benim de o yıllarda kendisiyle görüşme fırsatı bulduğum *William R. Simpson*'ın iletişim adresine ulaşma çabalarım da başarısız sonuçlandı. Rüçhan Işık Hocanın bu bilgiyi iletğinde ise, program kesinleşmişti.

Ve sonunda, Sempozyum ana teması sendikal hak ve özgürlükleri, UÇÖ'den bir konuşmacının yokluğunda tartışmak zorunda kaldık!

Benim, bu yıl da Sempozyum Kitabında yayınlanandan farklı ikinci bir konuşma hazırlayıp sunmak durumunda kalmam, Avrupa bölgesiyle ilgili ilkelerin yer aldığı programdaki bu boşluğu bir ölçüde doldurma kaygısından, sendikal hakların "evrensel" ölçekli ilkelerini UÇÖ'nün yanı sıra Birleşmiş Milletler çerçevesinde üretilen kural ve kararlara da değinerek tamamlama isteğimdendir.

Neyse ki, sendikal hak ve özgürlüklerin "Avrupa boyutu"nu, kuram ve uygulama yönleriyle ele alan iki yetkin konuşmacı programda yer alıyor.

Yabancı sendikacı konuşmacılardan; Türkiye'den birçok sendikanın üyesi olduğu Küresel Sanayi Sendikaları Federasyonu (IndustriALL) Genel Sekreter Yardımcısı *Kemal Özkan*, SGBP'nin de önerisi doğrultusunda yaptığımız daveti kabul etti ve Sempozyumun ikinci günü katılacağını bildirdi. ITUC ve ETUC'dan davet ettiğimiz sendikacılara ilişkin girişimlerimizden birincisi olumlu sonuçlandı. ITUC'dan, İnsan Hakları ve Sendikal Haklar Departmanı Müdürü *Stephan Benedick*'in ITUC'u temsil edeceği bildirildi. ETUC'a gelince, özellikle yabancı konuşmacılar arasında bir kadının yer alması dileğiyle, önce Konfederal Sekreter *Veronica Anna-Maria Nilsson*'a öneride bulunduk. Kabul etmeyince, Genel Sekreter Yardımcısı ve aynı zamanda Türkiye sorumlusu olan *Patrick İtscher*'i davet ettik. Ne yazık ki bu davet, birkaç anımsatmaya karşın yanıtız kaldı!

XI.

Bildiri özetlerinin sunulması aşamasında; takvimde öngörülen süre içinde, Düzenleme Kurulu'na çok farklı alanlardan toplam 31 bildiri özeti gönderildi. Bu, önceki yıllara göre katılımın önemli ölçüde düşmesi anlamına gelen ve kuşkusuz, nedenleri üzerinde birlikte düşünülmesi gereken önemli bir noktadır. Bu konudaki görüşlerini iletmek isteyenlere şimdiden teşekkürlerimizi sunarız.

Kanımcı, bu düşmenin üzerinde durulabilecek nedenleri arasında, 2013 içinde düzenlenen toplantılardan özellikle ikisini göz önünde bulundurmak gerekiyor.

Bunların başında, Türk Sosyal Bilimler Derneği'nin (TSBD) iki yılda bir / tekli yıllarda düzenleyegelendiği *Ulusal Sosyal Bilimler Kongresi* ve 2009 ile 2011 yıllarında gerçekleştirdiğimiz birinci ve ikinci "*uluslararası*" Sempozyumla çakışması geliyor. Sosyal Haklar Sempozyumlarının dönemselliği konusunu

zaman zaman tartıştığımızda, yalnızca çift sayılı yıllarda düzenlenmesi öne-
risinde bulunan bazı meslektaşlarımız da, 13. üncüsü Aralık 2013'te gerçek-
leştirilecek olan bu kongrelere dikkat çekiyorlardı.

2013 yılında; Ahmet Makal'ın çabasıyla ve genellikle ÇEEİ Bölümlerinden akademisyenlerin katılımıyla düzenlenen “emek oturumu”nun da programında yer aldığı TSBD kongresine ek olarak, benzer amaçlı ve temelde aynı alanlara ve bölümlere yönelik olmak üzere bir başka toplantı daha düzenlendi. TODAİE Vatandaşlık Çalışmaları ve İnsan Hakları Merkezi, 4-5 Nisan 2013'te “Sosyal Adalet İçin İnsan Hakları: Sosyal Haklar” Konferansı'nı gerçekleştirdi. Benim de, konusu nedeniyle düzenleyen arkadaşlarımı içtenlikle kutladığım, Bilim Kurulu üyeleri arasında yer almaktan kaçınmadığım ve iki gün boyunca izlediğim bu konferansın değerlendirme ilkelerinin olabildiğince geniş katılımı amaçlaması nedeniyle Sosyal Haklar Sempozyumlarından farklı olduğunu ve önceden açıklanmış ilkelere dayalı iki aşamalı bir değerlendirme sisteminin uygulanmadığını sanıyorum. Yine, “sosyal bilimler alanında çalışanlar için araştırma bulguları ve düşüncelerini paylaşma, dünyada ve Türkiye’de gelişmeleri birlikte değerlendirmek için bir tartışma ve buluşma ortamı işlevi” gördüğü belirtilen ve sunulan yüzlerce bildirinin özetlerinin yer aldığı bir kitapçığın yayımlanmasıyla yetinilen Ulusal Sosyal Bilimler Kongrelerinde de, birincil amaç geniş ölçekli buluşma ve katılımdır.

Sonuç olarak 2013'te, hedef kitlesinin ortak olduğunu düşündüğüm toplantı çakışmasının 3'e çıkmasıyla, V. SHUS'ye gönderilen özet sayısı düştü. Kuşkusuz, bu çakışmaların katılımdaki düşmenin tek nedeni olduğu söyle-
nemez.

Sempozyum Sekreteriyasına gönderilen 31 özetten 17'si, hakem değerlendirmeleri sonucunda tam metinleri hazırlanmak üzere kabule değer bulunurken, 3 bildiri özeti kabule değer görülmedi. Bildiri özetlerinden 11'i ise, Düzenleme Kurulu'nca uygun bulunmadığı için hakem değerlendirmesine sunulmadı. Nedenleri, bir yandan belirlenen ilkeler ile yazım kuralları ve biçim koşulları, öte yandan Sempozyumun amaç ve kapsamı ile konu başlıkları ve özgünlük yönlerinden uygun bulunmaması, özellikle de konunun içerik ve kaynakçaları itibarıyla “insan hakları perspektifi” ile ele alınıp incelenmemiş olması sonucuna varılmasıdır. Bu, Sosyal Haklar Sempozyumlarında öteden beri benimsenip uygulanan, duyuru ve değerlendirmeler sırasında yazarlara altı çizilerek anımsatılan, bu nedenle de artık yabancı olmadığı kanısını taşıdığı bir yaklaşımdır. Eklemek isterim ki bu yıl da, henüz değerlendirmenin ilk aşamasında, bildiri özetlerinin üçte birinin belirtilen nedenlerle hakemlere gönderilememesi, yazarların biçim ve öz, içerik ve yaklaşım konularında yaptığımız ayrıntılı açıklamaları yeterli bir dikkatle okumadıklarını, bu konudaki uyarılarımızı göz ardı ettiklerini düşündürmektedir.

Katılım, bildiri özetlerinin tam metin olarak gönderilmesi aşamasında da, düşük oldu doğal olarak. Kabule değer bulunan 17 özetten yalnızca 9 yazar bildiri tam metnini gönderdi. Bazı meslektaşlarımızın “Gezi Direnişi”nden kaynaklandığını belirttiği bu düşme, tam metin gönderme süresi-

nin bu özel durum nedeniyle “makul”ü aşacak biçimde uzatılmasına karşın gerçekleşti.

Bildiri tam metninin hakemlerce değerlendirmesinde, 6 tam metin kabule değer bulundu. Ancak 1 tam metnin, bir başka toplantı programında yer aldığı saptanması nedeniyle, Düzenleme Kurulu’nca Sempozyumda sunulmamasına karar verildi. Kabul edilen ve hakem raporlarında yer alan eleştiri ve öneriler doğrultusunda gözden geçirilmesi için –kuşkusuz tüm özetler ve tam metinler gibi– yazar(lar)ına iletilen 1 tam metin ise, nedeni açıklanmaksızın geri yollanmadı. 2 bildiri tam metni de, özetlere ilişkin yukarıdaki açıklamada belirttiğim nedenlerle hakem değerlendirmesine sunulmadı.

Düzenleme Kurulu olarak, özet ve tam metin aşamalarında, Sosyal Haklar Sempozyumlarının benzerlerinden ayrılan bu temel özelliğini, yalnızca web sitemizde duyurmakla yetinmediğimizi ve her iki aşamada yazarlara altını çizerek anımsattığımızı bir kez daha vurgulamakta yarar görüyorum.

Böylece sonuç olarak, iki aşamalı hakem değerlendirmesinden geçen 5 bildiri, yabancı davetli konuşmacılarımızın 2 bildirisi ve yerli davetli konuşmacılarımızın 4 bildirisi Sempozyum Kitabında yayımlandı ve Sempozyumda sunulup tartışıldı. Kuşkusuz bunlara, Bursa araştırmasını gerçekleştiren meslektaşlarımızın bildirisi ile araştırmaya destek veren üç işçi konfederasyonunu temsil eden şube başkanları ile Genel Tartışma oturumu için davetli 5 sendikacının konuşma metinlerini de eklemem gerekiyor. Dolayısıyla, toplam 20 bildiri ve konuşmanın tartışılmasıyla V. Sempozyum gerçekleştirildi.

XII.

Sosyal Haklar Sempozyumlarının II. Sempozyumda başlattığımız, kendine özgü yanlarından birini oluşturan “forum” yada serbest kürsü niteliğindeki “genel tartışma oturumu”nun, bu yıl, katılımcıları “gönüllülük” temelinde belirlenen Pamukkale ve Kocaeli Sempozyumlarından farklı olarak ve sendikal katılımın yoğun olduğu Muğla Sempozyumunda uygulanan yöntemle benzer biçimde, önceden davet edilen sendikacıların katılımıyla gerçekleştirilmesi öngörüldü.

Küresel Sanayi İşçi Sendikaları Federasyonu (IndustriALL Global Union) Genel Sekreter Yardımcısı Kemal Özkan’ın da, -kendi ricasıyla- bu oturumda yer alması dolayısıyla, sendikal ve sosyal hakların gerek uluslararası ve ulusal yönleriyle, gerekse yeni ve olası yasal düzenlemeler ile güncel sorunlarıyla tartışılacağını, Sosyal Haklar Sempozyumlarının birinci beş yılının, gerek öğrencilerimizin ve gerek akademik ve sendikal çevrelerin aktif katılımıyla amaç ve işlevine uygun, düzeyli ve canlı bir oturumla sona ereceğine içtenlikle inanıyorum.

XIII.

Geleneğimize uygun olarak Kitabı yayımlanan V. Sempozyumun, teşekkürden daha çoğunu hak ettiğine inandığım, 11 ayı aşan süreçte birçok emek,

özveri, çaba ve katkıyla gerçekleştiğini bilerek, kendi adıma olduğu kadar Düzenleme Kurulu üyesi arkadaşlarım adına:

- Sempozyumun ana temasının işlenmesine uluslararası akademik çevrelerden “davetli konuşmacı” olarak katkılarını sunan ve bildiri metinlerini öngördüğümüz süre içinde iletmeye özen gösteren Sosyal Haklar Avrupa Komitesi’nin eski üyesi ve eşbaşkanı *Matti Mikkola* ile Komitenin Genel Raportörü *Colm O’Cinneide’e*;
- Yazılı ve sözlü katkılarıyla bu alana bilimsel emeğini yıllardır sunmayı sürdüren sevgili Hocamız *Metin Kutal’a*; çalışmalarını doktora tezini hazırladığı yıllardan beri izlediğim *Pir Ali Kaya’ya* ve Sempozyumların kapısını açan *Nergis Mütevellioğlu’na*;
- İşyerlerinde ve Dünyanın en uzak köşelerinde hemen her gün tanık olduğumuz sosyal ve sendikal hak ihlallerine –kuşkusuz Türkiye’ye de yer vererek– insan haklarının bütünselliği yaklaşımıyla değineceklerini düşündüğüm, ama ne yazık ki –alanda koşuşturmalarından olsa gerek– anımsatmalarımıza karşın iletemedikleri bildirimlerini Sempozyum Kitabında yayınlamadığımız uluslararası sendikal çevrelerden davetli konuşmacılarımız Uluslararası Sendikalar Federasyonu (ITUC) İnsan ve Sendikal Haklar Bölüm Müdürü *Stephen Benedict’e*; Uluslararası Gıda İşçi Sendikaları Federasyonu (IUF) Genel Sekreteri *Ron Oswald’a*; Küresel Sanayi İşçi Sendikaları Federasyonu (IndustriALL Global Union) Genel Sekreter Yardımcısı *Kemal Özkan’a*;
- Ulusal sendikal çevrelerden tümü üst düzey yönetici olarak V. Sempozyumu onurlandıran davetli konuşmacılarımız DİSK Genel Sekreteri *Arzu Çerkezoğlu*, KESK Genel Başkanı *Lami Özgen*, Tekgıda-İş Genel Başkanı *Mustafa Türkel*, Kristal-İş Genel Başkanı *Bilal Çetintaş* ve Hava-İş Genel Başkanı *Atilay Ayçin’e*;
- “Bursa’da sendikal hak ve özgürlük ihlalleri” araştırmasını gerçekleştiren alana özgün bir katkı sunan *Aysen Tokol*, *Ceyhun Güler* ve *Zeynep Aca’ya*;
- Bursa’da sendikal hak ve özgürlük ihlalleri araştırmasının gerçekleşmesi için işbirliği yaparak her tür desteği sunan –bağımsızları da kapsamak üzere– tüm işçi sendikalarının Bursa Şubeleri Başkanlarına ve ricalarımızı yerine getirerek konuşma metinlerini iletip oturuma katılan Türk-İş 8. Bölge Temsilcisi *Sabri Özdemir’e*, Hak-İş Bursa İl Temsilcisi *Osman Gümüş’e*, DİSK Güney Marmara Bölge Temsilcisi *Ayhan Ekici’ye* ve araştırmanın gerçekleşmesi için üye sendikalarıyla iletişim kurarak yardımcı olan Türk-İş, DİSK ve Hak-İş Genel Merkez yöneticilerine;
- Başka akademik yoğunluklarının bulunduğu yakından bildiğimiz, kimilerine görece daha fazla yüklenip “hatır-gönül” koyarak dar zamanda katkılarını başvurduğumuz, özverili desteklerini esirgemeyip birinci beş yılı birlikte tamamladığımız, gerek ilk Sempozyumdan beri katkı ve desteğini sürdüren gerekse izleyen Sempozyumlarda aramıza katılan *Bilim Kurulu üyelerimize*;

V. Sosyal Haklar Uluslararası Sempozyumu

- Sosyal haklara duyarlık göstererek çağrımıza olumlu yanıt verip, öngörülen ve açıklanan ilkeler çerçevesinde hakem raporları doğrultusunda gönderdikleri bildiri özetleri ve / yada ilettikleri tam metinler kabule değer bulunmayan ve açıkladığım nedenlerle hakem değerlendirmesine sunulamayan, ancak gelecek Sempozyumlarda sosyal haklara akademik ilgilerinin sürmesini beklediğim *meslektaşlarımıza*;
- İki aşamalı değerlendirme sürecinden sonra bildirileri kabul edilip bu kitapta yayımlanan *meslektaşlarımıza*;
- Eylül 2011’de, Uludağ Üniversitesi İİBF ÇEEİ Bölümü Başkanı görevini yürütürken yaptığım ilk telefon görüşmemizden başlayarak V. Sempozyumu düzenlemeye hazır olduğunu bildiren ve yakın zamanda bu görevden ayrıldıktan sonra da, Düzenleme Kurulu Başkanı olarak süreci örnek bir işbirliği anlayışıyla yürüten *Yusuf Alper’e*;
- Ancak birlikte çalışmaya başlayınca önerilerini bir türlü yazılı olarak iletmeyip sözlü olarak dile getirmekte direnmesinin sırrını sonunda açıklayarak “yazılarını bilgisayarla değil kara kalemle (!) yazdığını” tüm içtenliğiyle itiraf ettiğinde, Sempozyum sürecinin bana düşen işlerini çoğu zaman dakikalar ve dakikalar süren konuşmalarımızla yürütmek durumunda kalacağımı öğrenince çok ama çok şaşırdığımı gizlemeksizin, dahası bidirisinin bilgisayara geçirilmiş ilk metnini yazım kurallarımızı ve biçim koşullarımızı yok sayarak sayfaaltı yönteme göre düzenleyip –Kitaba girecek son bildiri olarak– gönderdiğinde ise, “bu iyiliğini (!) unutmayacağım Pir Ali!” deyip şaşkınlığımı kendisine ilemeden duramadığımı da ekleyerek, üstlendiği Sempozyum Sekreteryasının sorumluluk ve gereklerini eksiksiz yerine getiren *Pir Ali Kaya’ya*;
- Gerekli tüm yazışmaları büyük bir sorumluluk ve görev bilinciyle gecikmeksizin yürüten *Burak Faik Emirgil’e*;
- Düzenleme Kurulu üyesi olarak yapılan işbölümü çerçevesinde görev üstlenen ÇEEİ Bölümündeki *tüm meslektaşlarımıza*;
- V. Sempozyumda da, web sitemizin yönetiminde hiç esirgemediği desteğini sürdüren *Recep Kapar’a*;
- Özellikle Sosyal Haklar Avrupa Komitesi’nden Sempozyuma katılan yabancı konuşmacıların belirlenmesi sürecinde görüş ve önerileriyle destek olan Sosyal Haklar Avrupa Komitesi üyesi *Rüçhan Işık* ile Komite bağlamında kendisine düşecek yardıma hazır olduğunu bildiren ve katılımcılar için değişik dillerde Sosyal Şart metinleri gönderilmesini sağlayan *Régis Brillat’ya*;
- Mustafa Özataşkın’ın Muğla’daki açıklamasından sonra SGBP olarak destek sağlamakla kalmayıp sendikal katılımı da güçlendiren Platformu oluşturan tüm sendikalar (Petrol-İş, Belediye-İş, Tekgıda-İş, Tez Koop-İş, Kristal-İş, Hava-İş, Basın-İş, Deri-İş, TÜMTİS ve Türkiye Gazeteciler Sendikası) ile Sempozyum bütçesine doğrudan destek veren sendikalara;
- SGBP’nin desteğini kurumsallaştırma çabamıza katkıda bulunan üye sendikaların *koordinatörlerine* ve özellikle genel koordinatör olarak

- SGBP ile ilişkilerimizin düzenli biçimde sürmesini sağlayan *Hakan Koçak*'a;
- Sağladığı destek dışında Sempozyum kitabının basılmasını bu yıl da üstlenen *Petrol-İş*'e;
  - V. Sempozyum Kitabının basım sürecinin güvenle yürütmesini Petrol-İş adına sağlayan, ama özellikle dört yıldır üstlendiği ve benim de işine karışmama katlanarak gerçekleştirdiği kapak tasarımında ustalığının doruğuna ulaştığını belirtmeden geçemeyeceğim grafiker *Zeynep Altun*'a;
  - Neredeyse son dakikaya değin süren sözcük ekleme yada düzeltmesi gibi alışılmış olanlar bir yana, eksik yada fazla bir “nokta”ya varıncaya değin gözüme çarpan her tür değişiklik ve düzeltmeyi “artık bu son!” dediğim sayfa düzenini bozarak usanmaksızın özenle yapan *Eylem Karabulut*'a;
  - V. Sempozyum Kitabının basımını, belirlenen takvime göre zamanında özenle gerçekleştiren Gün Matbaası yöneticisi *Kasım Zengin*'e;
  - İş Müfettişleri Derneği'ne;
  - Bursa Büyükşehir, Nilüfer ve Osman Gazi Belediyelerine;
  - Uludağ Üniversitesi Rektörlüğüne;
  - İstemeyerek adlarını anmamış olabileceğim, katkı ve destek sunan herkese ve her kuruluşa;
- İçten teşekkürlerimi sunuyorum.

XIV.

Her birini ayrıca belirtmeye özen gösterdiğim birçok özverili ve uyumlu emek, çaba ve destek ürünü olan V. Sempozyumun 11 ayı aşan maratonunun sondan bir önceki dönemeci, “*Sosyal Haklar Ulusal Sempozyumu, V, Bil-diriler*” Kitabının bu kez de Sempozyum öncesinde basılmasıyla noktalandı.

Sosyal Haklar Sempozyumlarının ilk beş yılının özgün bir kaynak oluşturduğunu düşündüğüm beş kitaplık dizisinin sonuncusu V. Sempozyum Kitabımızla; insan hakları perspektifinden incelenmesine ve disiplinlerarası yaklaşımla ele alınmasına titizlik gösterme çabası içinde olduğumuz *sosyal haklar alanında, akademik kuşaklar ve sosyal bilimlerin farklı disiplinleri arasındaki bilimsel etkileşimin kesintisiz sürmesi, bilgi ve deneyim aktarım ve paylaşımının yoğunlaşması ve gelişmesi için yeni bir kalıcı katkı daha eklediğimize içtenlikle inanıyorum.*

XV.

Dört yıldan beri Sosyal Haklar Sempozyumlarının Düzenleme Kurullarında Bölüm başkanı meslektaşlarımın önerisiyle yer alarak, yayına hazırlanıp basılmasına çaba gösterdiğim Sempozyum Kitaplarına yazdığım Önsöz'leri, yukarıdaki dileklerle noktadım.

Bu kez, Sempozyumların ilk beş yılının sonuncusu için kaleme aldığım ve önceki Önsözlerde de olduğu gibi nasıl ve neden yaptığımızı tüm açıklık ve ayrıntısıyla anlatmaya özen gösterdiğim V. Sempozyum Önsöz'ünü, önceki-

lerin son paragrafındaki geleneksel dileğime eklediğim bu “Sonsöz” paragrafıyla bitiriyorum!

Sempozyumların kesintisiz sürmesini güvenceye bağlamak üzere iki yıl önce yaptığım ve her ikisi de olumlu sonuçlanan 2011 ve 2012 Sempozyumlarına ilişkin ilk görüşmelerden sonra, bu turun tamamlanmasını güvenceye aldığımıza inanarak, “ilk beş yılın bayrağını Uludağ’ın doruğuna dikeceğimizi”, sanırım zaman zaman ama kararlı bir dille belirtmiştim...

Yine, önceki Sempozyumlar sırasında, gerçekleştirilen her birinin ayrı ayrı ve genel / toplu bir değerlendirmesini yapmanın, bu amaçla da tüm ayrıntıları kapsamak üzere her birine ilişkin bilgi ve verileri sayısal boyutlarıyla karşılaştırmalı olarak değerlendirmenin öneminden de söz ederek, arkadaşlarımdan hazırlık yapmaları ricasında bulunmuştum...

“İlk beş yılın bayrağını Uludağ’ın doruğuna dikeceğiz” demekle birlikte, ikinci beş yılda gerçekleştirilecek izleyen Sempozyumların, bu kez sosyal hakların “insan hakları” niteliğini daha açık biçimde vurgulamak amacıyla “**Sosyal İnsan Hakları Sempozyumları**” başlığıyla sürdürülmesi konusundaki düşüncemi, sanırım henüz paylaşmadım.

Bu konuda, ikinci beş yılı başlatacak herhangi bir girişimde bulunmamış olmamın bir nedeni de, iki yıl öncesinden beri taşıdığım düşüncemin ilk beş yılın tamamlanmasıyla artık kesinleşme noktasına gelmiş olmasıdır.

Sözü dolandırmaya gerek yok:

Özellikle son dört yıldan beri Sempozyumdan Sempozyuma giderek geliştirilen çerçeve, amaç, yaklaşım ve ilkeleri ile sürmesini ve sürdürülmesini içtenlikle dilediğim Sempozyumların Düzenleme Kurullarında yer alarak yerine getirme çabası içinde olduğum görev(ler)den; düşünsel ve eylemsel katkının, destek ve mücadelenin, sözün kısası sosyal haklara borcumuzun beşyıl(lar)la ödenemeyeceğinin bilincinde olan meslektaşlar, sendikacılar, uzmanlar, bilinçli hak öznesi emekçiler bulunduğu ve “Gezi direnişçileri” gibi giderek çoğalacaklarına inanarak, başışlanmamı diliyor ve ayrılıyorum. Bunun, Bilim Kurulu üyeliğinin gereği olan görevleri kapsamadığını belirtmem gerek yok kuşkusuz. Bu “karar” aslında, şimdiye kadar izleyegeldiğim bir ilkenin, benzer görevlerden “kendi isteğimle ayrılma ilkesi”ne bağlılığımın olağan sonucudur.

Beni de aralarına alarak Sempozyumları düzenleyen Bölüm Başkanları ile Düzenleme Kurullarında birlikte çalıştığım meslektaşlarımdan her birine; özellikle dört yıl boyunca kendileriyle sürekli yazışarak daha yoğun çalışma fırsatı bulduğum *Nagihan Durusoy Öztepe, Feyza Turgay, Recep Kapar ve Burak Faik Emirgil*’e; kuşkusuz dara düştüğümüzde Sempozyum Kitabının basılması yada açık veren bütçenin tamamlanması için sosyal haklar adına kapılarını çaldığımda geri çevirmeyen sendikaların genel başkan ve yöneticilerine içten teşekkürlerimi bir kez daha dile getiriyorum.

Datça, 21 Ekim 2013

Mesut GÜLMEZ